

Den här dagen...

Den 4 november 1766 förmäldes kronprins Gustaf i Stockholm med den danska prinsessan Sofia Magdalena (1746–1813). Giftermålet mellan de båda kungabarnen hade bestämts tidigt, redan vid fem års ålder, av det styrande hattpartiet i en förhoppning om att en sådan politisk allians skulle skapa en försoning med Danmark och en varaktig fred i Norden. Kung Adolf Fredrik och framför allt hans maktlystna gemål Lovisa Ulrika var starkt kritiska mot alliansen, men hade tvingats att foga sig i beslutet. Då de båda kontrahenterna fyllt 20 år skulle giftermålet firas.

En första vigselakt hade traditionsenligt ägt rum mellan prinsessan och en ställföreträdande brudgum i Christianborgs slottskyrka i början av oktober. Detta var närmast att likna vid en sorts juridisk akt, där förhållandena som överenskommit mellan de kungliga familjerna bekräftades.

Brudparet träffades för första gången den 8 oktober 1766, då kronprins Gustaf tog emot Sofia Magdalena i Helsingborg, dit hon anlät i en slup med 36 roddare. Den 4 november togs den kungliga bruden emot i den svenska huvudstaden genom ett högtidligt intåg. I den långa processionen färdades prinsessan i en förgylld statskaross, dragen av hennes egna medförda hästar, åtta skimlar med mörka huvuden. Karossen var en normalstor, fyrsitsig sjuklasvagn som senare förlängdes för att se ut som den som vi idag kan beskåda i Livrustkammaren. Vid Norrtullsgatan hälsades prinsessan av en stor äreport med texten: "Prinsessa, dyra skänk utav Forsynens hand! Välkommen till ditt folk! Välkommen till ditt land!" Kronprinsens vagn rullade i processionen tom. Han väntade på trappan till Kungliga slottet för att ta emot sin brud.

Vid ankomsten till Slottet eskorterade kronprinsen henne till sina föräldrar, drottning Lovisa Ulrika och Adolf Fredrik. Under tiden avlossades 256 kanonskott. Efter en stilla middag fördes brudparet på eftermiddagen till sina respektive våningar, där de bytte om inför vigselakten.

Kronprinsens bröllopsdräkt hade beställts i Paris av Sveriges minister Gustav Philip Creutz. Han var känd för sin goda smak och att informera om modet vid det franska hovet ingick i hans arbetsuppgifter. För att klara av de svenska beställningarna inför bröllopet arbetade 40 personer dag och natt i nästan fyra veckors tid. Innan de färdigbroderade dräktdelarna skickades till Sverige för vidare sömnadsarbete, visades de i den franska huvudstaden. Creutz meddelade stolt att de beundrats av hela Paris, för något så vackert hade man inte sett förut. Creutz understryker att kungen av Danmarks bröllopsdräkt inte kom i närheten ifråga om skönhet och elegans och därför ber han kronprinsen ursäka honom att han överskridit budgeten. Creutz hade inte bara en god smak. Den var också dyr. Även Sofia Magdalenas silverskimrande brudklänning med knypplade silverspetsar, tillverkad i Danmark väckte stor beundran. Bägge dessa utsökt vackra bröllopsdräkter finns idag utställda på Livrustkammaren (se bild ovan).

Sofia Magdalena och Gustaf var mycket olika och äktenskapet blev olyckligt och problematiskt, vilket inte minst berodde på Lovisa Ulrikas uppträdande. Hon skulle hela sin återstående livstid behandla sin svärdotter mycket illa, något som Gustaf III var oerhört olycklig över och som blev ett samtalsämne till och med i salongerna i Paris. Efter det att Sofia Magdalena, den 1 november 1778, nedkommit med en efterlängtd tronarvinge, blev förföljelserna än värre. Änkedrottningen Lovisa Ulrika spred ut falska, illvilliga rykten om att Gustaf Adolf var av oäkta börd. Schismen slutade med en total brytning mellan mor och son.

Marianne Molander Beyer, vice ordförande i Sällskapet Gustaf III

Referenser

Molander, Marianne, *Le Comte de Creutz, Lettres inédites de Paris, 1766-1770*, Avhandling, disputation vid Göteborgs universitet 1987-12-05, Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg och Paris. 1987.

Gustav Philip Creutz, Dikter och brev, Under redaktion av Horace Engdahl och Marianne Molander Beyer; med brevöversättningar av Marianne Molander Beyer samt med inledning av Horace Engdahl. Svenska klassiker / utgivna av Svenska akademien, Stockholm: Svenska Akademien i samverkan med Atlantis. 2010.

Rangström, Lena, *Kläder för tid och evighet - Gustaf III sedd genom sina dräkter*. Stockholm: Livrustkammaren, 1997.